

چکیده مطالب جلسه ۳۲ درس خارج فقه نظام سیاسی آیت الله اراکی دامت برکاته
سال تحصیل ۹۸-۹۹

بیان داشتیم که نقد چهارم بردموکراسی از ناحیه تضادهایی است که در آن وجود دارد و سه نوع از تضاد را مطرح کردیم.

۴. تضاد بین احزاب گوناگون

در سیستم‌های دموکراسی به این دلیل که آرای مردم طبق یک نظم و نظامی به وجود بیاید و مردم آگاهانه رای بدهند، لازم است احزاب گوناگون در نظام دموکراسی شکل بگیرد که جهت دهنده منافع مردم باشند و مردم طبق برنامه‌ها و سیاست‌هایی که احزاب ارائه می‌دهند نمایندگان را انتخاب کنند تا مردم انتخاب هوشمندانه‌ای داشته باشند.

در نتیجه احزاب گوناگون برای به دست آوردن قدرت با یکدیگر رقابت می‌کنند و منافع حزبی که بر سر کار می‌آید با دیگر احزاب تضاد دارد؛ زیرا اگر بین دو حزب تضاد منافع وجود نداشته باشد و افکار هر دو حزب یکی باشد، این یعنی در واقع یک حزب است - و به قول خودشان این دیکتاتوری است و باید احزاب مختلف باشد - اما هنگامی که دو حزب شد و منافع متفاوت شد، بعد از اینکه یک حزب به قدرت می‌رسد، قاعدتاً دیکتاتوری حزبی به راه می‌افتد و حزب منتخب، برنامه‌های خودش را اجرا کرده و منافع خودش را پی می‌گیرد و برخلاف منافع حزب دیگر عمل می‌کند. این در حالی است که غالباً این طور است که وقتی احزاب متعدد شوند، با رأی اکثریت مطلق مردم انتخاب نمی‌شود، بلکه با اکثریت نسبی، انتخاب می‌شوند؛ مثلاً

حزبی ۲۵ درصد آرا را به دست می آورد، و حزب دیگر ۳۵ درصد آرا را به دست می آورد و حزبی که انتخاب می شود با ۴۵ درصد آرا، انتخاب می شود و این حزبی که با اکثریت نسبی آراء انتخاب شده، به دنبال منافع حزب خودش است و برخلاف منافع احزاب دیگر عمل می کند. همان چیزی که الان در آمریکا وجود دارد و حزب دموکرات و جمهوری که هر کدام بر سر کار می آیند دنبال این هستند که منابع و اموال و سرمایه ها را در اختیار خودشان بگیرند.

۵. تضاد بین کمیت و کیفیت

تضاد پنجم بین کمیت و کیفیت در جامعه ای که نظام دموکراسی بر آن حاکم می شود است.

در هر جامعه ای عناصری که اهل فکرند و شایستگی های اخلاقی دارند کم هستند - که بر اساس فطرت بشری و مناسب با فرهنگ خودشان در هر جامعه ای وجود دارند و ربطی به اخلاق اسلامی و اینها ندارد - و عامه مردم در سطح متعارف و یا پایین تر از متعارف هستند. در نتیجه تضادی بین انسان های با کیفیت از لحاظ اخلاقی و بین اکثریت جامعه که کیفیتشان پایین تر است از لحاظ فکری و اخلاقی، به وجود می آید. آن مجموعه با کیفیت اندک، می خواهند در جامعه اخلاق و عدل و فضیلت باشد، که اگر این بخواهد تحقق یابد، باید این اقلیت به قدرت برسد؛ یعنی آموزش و پرورش و رسانه در اختیار این اقلیت با کیفیت قرار بگیرند؛ و این در تضاد آن اکثریتی است که قدرت را آنها رقم میزنند و در چنین جامعه ای دسترسی به قدرت برای این اقلیت ممکن نیست و کسانی می توانند رای اکثریت را جذب کنند، شرورها و غیر منضبط ها هستند که می توانند غلبه بر افکار پیدا کنند و کسانی که بی قیدتر و غیر منضبط هستند می توانند رای را جلب کنند؛ اما چون افراد منضبط پایبند به قیود هستند کمتر می توانند رای عموم مردم را جلب کنند.

پایان